

HARTOLAN YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOSUUNNITELMA

Hyväksytty sivistys- ja hyvinvointilautakunnassa X.X.2021

Hyväksytty teknisessä lautakunnassa X.X.2021

Hyväksytty kunnanhallituksessa X.X.2021

Hyväksytty kunnanvaltuustossa X.X.2021

Sisältö

1. Johdanto	3
2. Määritelmät lainsäädännössä	3
3. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisen arviointi	5
3.1 Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisen arviointi toimialoittain	5
3.2 Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutuminen, kysely asukkaille ja luottamushenkilöille	9
4. Tavoitteet ja toimenpiteet yhdenvertaisuuden ja sukupuolten välisen tasa-arvon toteuttamiseksi	10
5. Valvonta ja seuranta	12
6. Voimaantulo ja voimassaolo	12

1. JOHDANTO

Tämän suunnitelman tarkoituksena on kuvata Hartolan kunnan toimintatavat yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteuttamiseen suhteessa kunnan asukkaisiin, kuntalaisten elinympäristöön sekä kuntalaisille tarjottavissa palveluissa.

Suunnitelma korvaa vuonna 2012 valtuustossa hyväksytyt yhdenvertaisuussuunnitelman ja vastaa yhdenvertaisuuslain (1325/2014) ja tasa-arvolain (609/1986) vaatimuksiin. Lisäksi kuntalaissa (410/2015) todetaan, että palvelujen järjestäjän täytyy turvata palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja järjestää palvelut sosiaalisesti kestäväällä tavalla. Saavutettavuusdirektiivi puolestaan edistää yhdenvertaisuutta digitaalisten palvelujen käytössä.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 5§ velvoittaa viranomaisia arvioimaan yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava viranomaisen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. Viranomaisella on oltava suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Lain naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) eli ns. tasa-arvolain 4 § velvoittaa viranomaisten kaikessa toiminnassaan edistämään naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Erityisesti tulee muuttaa niitä olosuhteita, jotka estävät tasa-arvon toteutumista. Naisten ja miesten välisen tasa-arvon edistäminen tulee ottaa huomioon myös palvelujen saatavuudessa ja tarjonnassa.

Yhdenvertaisuuslain 6§ ja tasa-arvolain 5§ velvoittavat koulutuksen järjestäjän edistämään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, ja Hartolan Yhtenäiskoulun opetussuunnitelman liitteeksi on laadittu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Yhdenvertaisuuslain 7§ ja tasa-arvolain 6§ velvoittavat myös työnantajan edistämään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Vuosittain päivitettävä Hartolan kunnan henkilöstö- ja koulutussuunnitelma sisältää tasa-arvosuunnitelman, ja seuraavasta päivityksestä alkaen henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan on sisällytetty yhdistetty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. *Näitä koulutuksen järjestäjän ja työnantajan velvollisuuksia ei siten käsitellä eikä sisällytetä tähän Hartolan kunnan yleiseen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaan.*

Hartolan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman laatimisessa on hyödynnetty Kuntaliiton opasta: KAIKKIEN KASVOJEN KUNTA – Opas yhdenvertaisuuden edistämiseen kunnan toiminnassa (2019) sekä Yhdenvertaisuuden arvioinnin työkalua, joka on saatavilla osoitteessa:

<https://yhdenvertaisuus.fi/yhdenvertaisuuden-arviointi>

2. MÄÄRITELMÄT LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ

Yhdenvertaisuuslaissa säädetään, että ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän synnyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.

Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi tässä laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epäminen sekä ohje tai käsky syrjiä. Sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka

tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää.

Syrjintä on välitöntä, jos jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa. *Syrjintä on välillistä*, jos näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

Henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaava käyttäytyminen on *häirintää*, jos loukkaava käyttäytyminen liittyy ikään, alkuperään, kansalaisuuteen, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, mielipiteeseen, poliittiseen toimintaan, ammattiyhdistystoimintaan, perhesuhteisiin, terveydentilaan, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muuhun henkilöön liittyvään syyhyn ja käyttäytymisellä luodaan mainitun syyn vuoksi henkilöä halventava tai nöyryyttävä taikka häntä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

Yhdenvertaisuuslain 11 § kuvaa erilaisen kohtelun oikeuttamisperusteita. Erilainen kohtelu ei ole syrjintää, jos kohtelu perustuu lakiin ja sillä muutoin on hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia. Erilainen kohtelu on kuitenkin oikeutettua siinäkin tapauksessa, että kohtelun oikeuttamisperusteista ei ole säädetty, jos kohtelulla on perus- ja ihmisoikeuksien kannalta hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia. Tätä säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, kun kyse on: 1) julkisen vallan käytöstä tai julkisen hallintotehtävän hoidosta; 2) itsenäisen ammatin tai elinkeinon harjoittamisen edellytyksistä taikka elinkeinotoiminnan tukemisesta; 3) koulutuksen, mukaan lukien erikoistumis- ja uudelleen koulutuksen, tai ammatillisen ohjauksen saamisesta; 4) jäsenyydestä tai toiminnasta työntekijä- tai työnantajajärjestössä tai muussa järjestössä, jonka jäsenillä on tietty ammatti, taikka järjestön antamista etuuksista; 5) erilaisesta kohtelusta etnisen alkuperän perusteella.

Yhdenvertaisuuslain 15 § velvoittaa kohtuullisiin mukautuksiin vammaisten ihmisten yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi. Viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla. Mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vammaisen ihmisen tarpeiden lisäksi toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki.

Tasa-arvolain mukaan välitön ja välillinen syrjintä sukupuolen perusteella on kielletty. *Välittömällä sukupuoleen perustuvalla syrjinnällä* tarkoitetaan tässä laissa: 1) naisten ja miesten asettamista eri asemaan sukupuolen perusteella; 2) eri asemaan asettamista raskaudesta tai synnytyksestä johtuvasta syystä; 3) eri asemaan asettamista sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella.

Välillisellä sukupuoleen perustuvalla syrjinnällä tarkoitetaan tässä laissa: 1) eri asemaan asettamista sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun nähden neutraalilta vaikuttavan säännöksen, perusteen tai käytännön nojalla, jos menettelyn vaikutuksesta henkilöt voivat tosiasiallisesti joutua epäedulliseen asemaan sukupuolen perusteella; 2) eri asemaan asettamista vanhemmuuden tai perheenhuoltovelvollisuuden perusteella.

Eri asemaan asettaminen sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella ei kuitenkaan ole syrjintää, jos sillä pyritään hyväksyttävään tavoitteeseen ja valittuja keinoja on pidettävä aiheellisina ja tarpeellisina tähän tavoitteeseen nähden.

Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.

Seksuaalista häirintää ja häirintää sukupuolen perusteella samoin kuin käskyä tai ohjetta harjoittaa sukupuoleen perustuvaa syrjintää on pidettävä tässä laissa tarkoitettuna syrjintänä. Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan tässä laissa sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan tässä laissa henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista ja jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan tämän henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

3. YHDENVERTAISUUDEN JA TASA-ARVON TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisen arvioitiin toimialoittain. Arvioinnin pohjana sovellettiin yhdenvertaisuuden arviointityökalua <https://yhdenvertaisuus.fi/yhdenvertaisuuden-arviointi> .

Lisäksi kuntalaisia, vapaa-ajan asukkaita ja luottamushenkilöitä pyydettiin arvioimaan yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista kunnan toiminnassa ja palveluissa. Kysely toteutettiin sähköisenä ja paperisena.

3.1. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisen arviointi toimialoittain

Perusopetuksen osalta yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisen arviointia ei tässä yhteydessä tehdä, sillä Hartolan Yhtenäiskoululla on oma, lakisääteinen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmansa.

Varhaiskasvatus

Asiakaspalvelu

Asiakkaamme ovat suurimmaksi osaksi suomenkielisiä. Kohtaamme kaikki asiakkaamme yksilöllisesti heidän tarpeensa huomioiden; vähemmistötausta ei korostu kohtaamisissa. Tarvittaessa käytämme tulkkia tai muita palveluita ja kysymme neuvoja esim. maahanmuuttoon tai vammaispalveluihin erikoistuneilta työntekijöiltä isommissa kunnissa.

Koska lapsista / perheistä vain murto-osa on vähemmistökulttuurien edustajia (välillä ei yhtään), panostamme yksilöllisesti räätälöityyn toimintaan, tiedotukseen jne.

Toimintakulttuuri

Toista arvostava ja kunnioittava vuorovaikutus sekä hyvät käytöstavat ja yhteisten sääntöjen noudattaminen on toimintakulttuurimme kivijalka. Lapsi pääsee osalliseksi yhteisestä toiminnasta, joka perustuu sekä lapsen ja aikuisen väliseen, että lasten keskinäiseen vuorovaikutukseen. Kaikki lapsen tarvitsema tuki tuodaan lapsen luo aina kun se suinkin on mahdollista.

Suomalaiseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja historiaan perehdytään, niitä arvostetaan ja ne huomioidaan arjessa. Vähemmistökulttuuria edustavan lapsen huoltajan vasukeskustelussa keskustellaan perheen kieleen, kulttuuriin ja uskontoon liittyvistä asioista. Vähemmistökulttuuria edustavan lapsen kieltä ja kulttuuria voidaan tuoda esille huoltajan kanssa sovitulla tavalla. Tutustumme lasten kanssa erilaisiin kulttuureihin, kieliin ja uskontoihin ja keskustelemme niistä

Aikuiset huolehtivat koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista. Henkilöstö on sitoutunut kiusaamiseen estämiseen ja siihen puuttumiseen. Aikuiset huolehtivat, että kaikilla on leikkikaveri eikä kukaan jää ryhmän ulkopuolelle.

Asiakaspalaute

Henkilöstö on herkkä ottamaan vastaan lapsen palautetta kaikessa toiminnassa. Milloin lapsi ei pysty antamaan palautetta sanallisesti, hänen ilmeistään, eleistään ja käytöksestään aikuinen saa palautetta, jonka mukaan toimintaa voidaan ohjata. Lapset arvioivat omaa toimintaansa esim. hymynaamoin ja tunnekuvilla. Aikuiset myös haastattelevat lapsia. Maakunnalliset kyselyt vuorovuosin varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa oleville lapsille.

Huoltajat voivat antaa asiakaspalautetta koska tahansa suullisesti, puhelimella tai sähköpostilla. Huoltajilta kerätään säännöllisesti palautetta toiminnasta ja mahdollisia kehittämissuhteita; palautteista tehdään tiedote, jossa kerrotaan myös toimenpiteet, joihin palautteen perusteella ryhdytään. Maakunnalliset kyselyt huoltajille

Jos on syytä epäillä, että joku asiakkaistamme ei osaa antaa palautetta, hänen kanssaan voidaan keskustella esim. tulkin välityksellä; keskustelussa tuodaan esille mm. valitus-, oikaisu- ja muutoksenhakumenettelyt.

Valitus-, oikaisuvaatimus ja muutoksenhakumenettely

Toiminnastamme on mahdollista valittaa; kaavake löytyy tulevalla toimintakaudella (1.8. lähtien) kunnan nettisivuilla > varhaiskasvatus. Oikaisuvaatimus sijoituspäätökseen on mahdollista tehdä (ohje löytyy päätöksestä). Muutoksenhaku maksupäätökseen on mahdollista tehdä (ohje löytyy päätöksestä).

Tiedottaminen

Tiedottaminen tapahtuu ajatellen suurimpana enemmistönä olevaa keskivertoasiakasta, mutta varmistamme, että kaikki ymmärtävät asian tarvittaessa esim. tulkin välityksellä

Esteettömyys

Päiväkoti on esteetön tila: ulko-ovesta pääsee pyörätuolilla sisään ja talossa voi liikkua pyörätuolilla; päiväkodissa on inva-wc.

Rekrytointi

Työtehtäviin valitaan osaavin ja pätevin henkilö taustasta riippumatta.

Hankinnat

Kunta ja sivistystoimi kilpailuttavat suuret hankinnat.

Kirjasto

Kirjasto on lähtökohtaisesti kaikenlaisesta syrjinnästä vapaa-alue. Kaikkien ihmisten yhdenvertaisuus ja tasa-arvo huomioidaan. Jokainen asiakas saa samanlaisen, mahdollisimman hyvän palvelun.

Hartolan kirjastossa on ollut maahanmuuttaja sekä TET- harjoittelussa, että työkokeilussa. Molemmat olivat positiivisia kokemuksia. Työllistämme maahanmuuttajia kirjastoon mahdollisuuksien mukaan jatkossakin.

Aineistohankinnoissa pyritään seuraamaan lainauslukuja ja pääasiassa pyritään hankkimaan sellaista aineistoa, joka kiinnostaa asiakkaita ja jota lainataan. Tasa-arvosyistä kirjaston aineistoon kuuluu kuitenkin myös aineistoa, jota lainataan vähemmän, jotta kaikille on tarjolla jotakin. Esimerkiksi suurin osa uutuuksineiston hankintapyynnöistä toteutetaan.

Jos asiakkaalla on vaikeuksia omatoimikirjaston tai asiakastietokannan käytön suhteen, opastamme häntä, jotta hänellä on yhtäläiset mahdollisuudet käyttää näitä palveluita, kun niillä, joilla vaikeuksia ei ole.

Tiedottamisessa pyrimme saavuttamaan tasavertaisesti kaikki ihmiset. Sosiaalinen media, tiedotteet kirjaston ovelta ja Itä-Hämeen menovinkki-palsta ovat pääasialliset tiedotuskanavamme, jotka ilmeisesti toimivat hyvin, koska kritiikkiä ei ole asiakkailta tullut.

Otamme vastaan asiakaspalautetta ihan kaikesta toiminnastamme. Kaikkea ei voi kirjastossa tehdä asiakkaiden toiveiden mukaan, mutta palaute otetaan kiitollisuudella vastaan ja parannetaan palvelua asioissa, joissa näin pystytään tekemään.

Liikunta, kulttuuri, nuoriso

Palvelut ovat yhdenvertaisia kaikille, ja palveluiden käyttäjien erityistarpeet tunnustetaan.

Kiinnitetään huomiota siihen, että ohjeistuksien seurauksena ei synny syrjiviä rakenteita tai käytäntöjä.

Erilaiset käyttäjänäkökulmat ja tarpeet huomioidaan palveluita järjestettäessä sekä asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Palvelutilanteissa toimitaan syrjintää ehkäisevästi ja mahdollisiin syrjintätapauksiin puututaan.

Tiedottamisessa huomioidaan tiedon saavutettavuus ja esteettömyys.

Neuvonta ja palveluohjaus helpottavat kaikkien ryhmien pääsyä palveluihin.

Asiakkailla on mahdollisuus antaa palautetta saamastaan palvelusta.

Toimitilojen esteettömyyteen on kiinnitetty huomiota, mutta esimerkiksi museolailta suojeltua kohdetta ei voida tehdä täysin esteettömäksi.

Hallinto

Asiakaspalaute: Asiakaspalautetta saadaan suoraan kunnan palveluista sähköpostilla ja lisäksi toimialueilla on yksittäisiä asiakaspalautekyselyitä

Tiedottaminen: Tiedotetaan kunnan kotisivuilla, Facebookissa, sanomalehdissä. Valtuuston kokoukset striimataan nettiin

Lainsäädännön, ohjeistuksien ja politiikan valmistelu: Vaikutusten arviointi laajojen päätösten osalta

Hankintojen kehittäminen: Hankinnoissa noudatetaan pienhankintojen osalta pienhankintaohjetta ja kynnysarvot ylittävien osalta noudatetaan hankintalakia.

Tekninen ja ympäristöosasto

Asiakaspalvelu ja neuvonta

Asiakkaita pyritään palvelemaan ja neuvomaan tasapuolisesti sukupuoleen, ikään, taustaan tai yhteiskunnalliseen asemaan katsomatta. Tekninen ja ympäristöosasto koetaan helposti lähestyttäväksi, ilman syrjintää. Palvelutehtävissä olevalle henkilökunnalle järjestetään tarvittaessa koulutusta ongelmatilanteiden ratkaisuihin.

Teknisen ja ympäristöpuolen asiakkaissa on myös muiden kielialueiden edustajia mm. venäläisiä, jolloin yritetään palvella asiakasta englannin kielellä tai mahdollisen tulkin avulla. Nykytekniikalla tulkkipalvelut on helppo saavuttaa etäpalveluna. Asiakkaalle varataan aika, jolloin tulkkipalvelut on helpompi toteuttaa.

Parhaiten asiakasta palvellaan omalla äidinkielellä, koska teknisen osa-alueen sanastossa on paljon ammattikieltä, jolloin helposti tulee väärinkäsityksiä.

Asiakaspalaute

Asiakkaat antavat palautetta teknisen ja ympäristötoimen palveluista välittömästi, joko suoraan osastolle, luottamushenkilöiden kautta, somen ja lehdistön kautta. Palautteeseen suhtaudutaan rakentavasti ja negatiivisen palautteen taustatekijöitä pyritään selvittämään.

Asiakaskyselyn toteuttaminen kaikesta teknisen ja ympäristön asiakaspalvelusta olisi konsulttityönä suhteellisen helppo toteuttaa. Kustannusarvio olisi konsulttityölle noin 3000–4000 €/vuosi. Kyselyjen ongelmana on usein heikko vastausprosentti. Saavutettavuus toisi helposti ongelmia, koska kaikilla ei ole nykyajan tietotekniikkaan tarvittavaa tietotaitoa.

Tiedottaminen

Tiedottamiseen teknisen ja ympäristöosaston on lisättävä resursseja, koska tiedottamisessa on vielä paljon parannettavaa.

Tiedottaminen tapahtuu pääasiassa kunnan Internet-sivujen kautta ja lisäksi paikallislehtien välityksellä, jolloin kaikilla on tasa-arvoinen mahdollisuus saada tietoa teknisen toiminnasta.

Esteettömyys

Kunnanvirastolle kulku on esteetöntä. Teknisen ja ympäristötoimen palvelut sijaitsevat kolmannessa kerroksessa, jonne pääsee hissillä. Toimistohuoneiden ovien kynnyksiä ollaan vaihtamassa mataliin muovisiin, jolloin liikuntarajoitteisen on helpompi päästä huoneeseen.

Näkövammaisen pystyy asioimaan teknisen ja ympäristöosaston tiloissa, mutta Internetissä teknisen ja ympäristöpuolen sivustoilla löytyy paljon kehitettävää. Kuulovammaisen informaatio tavoittaa paremmin.

Hankinnat

Hankinnat hoidetaan tasapuolisesti, huomioiden niiden yhdenvertaisuus.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Osallistaminen ja vaikuttamismahdollisuudet

Suunnitelmien valmistelussa ja toiminnan kehittämisessä selvitetään kuntalaisten kokemuksia ja mielipiteitä kyselyin ja tilaisuuksia järjestämällä. Kaikille kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille pyritään tarjoamaan yhtäläiset osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet. Jotkin tilaisuuksista ja tapahtumista järjestetään ilta-aikaisin ja viikonloppuisin, jotta työssäkäyvillekin on parempi mahdollisuus osallistua.

Kyselyistä osa toteutetaan vain sähköisesti, erityisesti ikäihmisille suunnatut kyselyt toteutetaan myös paperisesti. Kyselyjä välitetään myös suoraan kohderyhmille vastattavaksi, esimerkiksi koululaisille, nuorten työpajalle ja toimintakeskukselle. Pienemmille lapsille suunnattujen kyselyjen toteutusta mietitään tapauskohtaisesti, jotta lapsilla olisi mahdollisuus vastata ikäryhmälleen sopivalla tavalla esimerkiksi varhaiskasvatuksen tai koulun henkilöstön kanssa yhdessä keskustellen. Kyselyjen taustatiedoissa vastausvaihtoehtoina sukupuolen osalta on ollut vain nainen/mies, ei ”jokin muu” -vaihtoehtoa.

Esteettömyys

Keskustelutilaisuuksia järjestetään kunnanvirastolla, kylillä ja torilla. Kunnanvirasto on suhteellisen esteetön, valtuustosalin tilaisuuksiin pääsee pyörätuolillakin ja 2. kerroksessa on inva-WC. Valtuustosalin akustiikasta on tullut palautetta ja erityisesti ikäihmisille suunnatuissa tilaisuuksissa olisi hyvä käyttää mikrofonia. Kylillä järjestettävien tapahtumien tilojen esteettömyyttä ei pystytä varmistamaan.

Tiedotus

Tiedotusta tehdään tilannekohtaisesti, kaikki tiedotuskanavat eivät ole automaattisesti käytössä. Tiedotuskanavista yleisimpiä kotisivut ja kunnan facebook-sivut. Lisäksi ilmoituksia viedään perinteisille ilmoitustauluille eri paikkoihin, lisätään sähköisille ilmoitustauluille ja julkaistaan paikallislehdissä. Joitakin tiedotteita välitetään suoraan kohderyhmille, esimerkiksi yhdistyksille sekä vanhus- ja vammaisneuvoston välityksellä ikäihmisten ja vammaisten järjestöille. Tiedotusta ja viestintää tehdään ainoastaan suomen kielellä. Poikkeusoloissa tiedotusta tehtiin kohdennetusti 70 vuotta täyttäneille ja sitä vanhemmille. Puhelimitse soitettiin kaikille, kenen numero oli saatavilla, ja kirjeet lähetettiin heille, ketä ei puhelimitse tavoitettu.

Asiointi ja palautteenanto

Mahdollista kasvotusten, puhelimitse, sähköpostitse ja Hartolan kunnan facebook-sivun kautta. Asiointi ja palautteenanto onnistuu myös englannin kielellä.

Asiointiapu

Hartolan kunta järjestää asiointiapua heille, jotka eivät itse päässeet ostoksia tekemään eikä läheisten tai naapurien apua ole saatavilla.

3.2. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutuminen, kysely asukkaille ja luottamushenkilöille

Kysely yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisesta kunnan palveluissa ja toiminnassa oli avoinna kuntalaisille kesä-heinäkuun vaihteessa 2021. Vastauksia tuli yhteensä 47, joista paperisia vastauksia oli 8 ja sähköisiä vastauksia 39. Vastaajista kuntalaisia oli 34, vajaan ajan asukkaita 3 ja luottamushenkilöitä 10.

Viidesosa (20,0 %) vastaajista tiesi heikosti, mitä tarkoitetaan välittömällä ja välillisellä syrjinnällä, häirinnällä, erilaisen kohtelun oikeuttamisperusteilla ja kohtuullisella mukauttamisella. Suurin osa tiesi käsitteet jonkin verran tai hyvin, yhteensä 75,5 %. Kahdelle vastaajista nämä käsitteet olivat vieraita. Reilu kymmenesosa (15,0 %) tiesi heikosti, miten toimia, jos kokee tulleen epäoikeudenmukaisesti kohdelluksi / syrjityksi / joutuneeksi häirinnän kohteeksi. Suurin osa tiesi jonkin verran tai hyvin miten toimia, yhteensä 85,0 %.

Kunnan palveluista suurimmalla osalla vastaajista oli kokemusta sivistystoimen palveluista (70,2 %), reilulla puolella vastaajista hallinnon palveluista (53,2 %) ja teknisen toimen palveluista (53,2 %) ja lähes puolella rakennusvalvonnan palveluista (42,6 %). Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluista oli kokemusta alle kolmanneksella vastaajista (31,9 % ja 27,7 %).

Suurin osa vastaajista (78,9 %) koki tulleen itse yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti kohdelluksi ja saaneensa tarvitsemasi palvelut hyvin. Mikäli kysymykseen vastasi ei, pyydettiin myös kuvaamaan tarkemmin, mistä palvelusta tai toiminnasta oli kyse ja millaisia ongelmia oli kohdannut. Vastauksia tuli kuusi, joista kolme liittyi henkilökemioihin ja oikeaan porukkaan kuulumiseen, jotta asiat hoituisivat hyvin. Yksi vastaajista ei ollut saanut vastausta kysymykseensä, yhdellä oli viime aikoina ollut ongelmia kiinteistön huoltopalvelussa kunnan vuokra-asunnossa, ja yksi vastaajista epäili, ettei asioihin uskalleta puuttua.

Enemmistö vastaajista (70,3 %) koki, että kunnan palvelut ja toiminta ovat helposti saavutettavia, yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia myös ihmisille, joilla on erityistarpeita tai jotka kuuluvat vähemmistöryhmiin (kuten vammaiset, liikuntarajoitteiset, maahanmuuttajat, seksuaalivähemmistöt). Mikäli kysymykseen vastasi ei, pyydettiin myös kuvaamaan tarkemmin, minkä palvelujen tai toiminnan saatavuudessa ja yhdenvertaisuudessa haasteita nähtiin, ja millaisia haasteet ovat. Haasteiksi nähtiin yksittäisissä vastauksissa mm. virkaihmissen tavoitettavuus, yleinen suvaitsemattomuus erilaisuutta kohtaan, tiedottamisen puutteellinen kattavuus ja kuulovammaisten ihmisten osalta Hartola-salin huono akustiikka.

Tarkasteltaessa yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon kunnan palveluissa tyytymättömien vastauksia, mikään yksittäinen kunnan toimialue tai toisaalta vastaajaryhmä ei noussut erityisesti esiin.

Kyselyn lopussa oli mahdollisuus antaa avointa palautetta aiheeseen liittyen. Yksittäisissä vastauksissa mm. toivottiin kunnanviraston palvelujen saatavuutta myös ilta- ja viikonloppu-aikaan, parempaa valmiutta keskusteluun vaikeiksi koetuista aiheista, kotihoidon kuntalaisen kriteerien löyhentämistä, sekä pohdittiin palvelujen saatavuutta ja tarjoamista kuntalaisille eri näkökulmista.

4. TAVOITTEET JA TOIMENPITEET YHDENVERTAISUUDEN JA SUKUPUOLTEN VÄLISEN TASA-ARVON TOTEUTTAMISEKSI

Hartolan kunnan yleisenä tavoitteena on varmistaa, että yhdenvertaisuus ja tasa-arvo toteutuvat kunnan järjestämissä palveluissa ja toiminnassa.

Tavoitteista ja toimenpiteistä keskusteltiin kaikille avoimessa teematyöpajassa 7.9.2021 klo 16.30–17.30. Tilaisuus järjestettiin sekä valtuustosalissa että etäyhteydellä. Mukaan oli kutsuttu luottamushenkilöt, viranhaltijat ja työntekijät sekä kuntalaiset ja 3. sektorin edustajat, osallistujista enemmistö oli luottamushenkilöitä. Teematyöpajassa esiin nousseet tarpeet ja toiveet sijoitettiin taulukkoon, jonka kunnan johtoryhmä käsitteli ja viimeisteli.

Suunnitelmaan on otettu toimenpiteiksi konkreettisia kehittämiskohteita, ei jatkuvaa toimintaa tai lakien tai muiden säännösten velvoittamia perusasioita (kuten ”kunnan kotisivut ovat saavutettavuusdirektiivin mukaiset”).

TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	ARVIOINTI
Kaikille yhtäläiset ja esteettömät osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet	Kunnanviraston palveluiden saatavuuden parantaminen kesäaikaan	Kunnanjohtaja	Toteutunut: Kyllä / Ei Palautteet
	Jäteaseman aukioloaikojen laajentaminen	Tekninen johtaja	Toteutunut: Kyllä / Ei
	Avoimiin kuntalaistilaisuuksiin järjestetään mahdollisuus osallistua etäyhteydellä myös jatkossa	Tilaisuuksien järjestäjät	Toteutunut: Kyllä / Ei
	Etäyhteydellä osallistuville puheen kuulumisen parantaminen, Jabran käytön haasteiden ratkaiseminen	ICT-ryhmä	Toteutunut: Kyllä / Ei Palautteet
	Ajelukierros rollaattoreilla päättäjille, rollaattoreja lainaan terveysasemalta	Hyvinvointikoordinaattori	Toteutunut: Kyllä / Ei

	Keskustien kevyenliikenteen väylän päällystäminen Itä-Hämeen museolle saakka	Tekninen johtaja	Toteutunut: Kyllä / Ei
	Hartola-salin ja terveysaseman kahviotilan akustiikan parantaminen	Tekninen johtaja	Toteutunut: Kyllä / Ei
Tiedonsaannin yksinkertaistaminen ja tiedottamisen tehokkuuden parantaminen	Kunnan kotisivujen selkeyden kehittäminen, ja tiedot helposti löydettävissä	Toimialajohtajat	Toteutunut: Kyllä / Ei Palautteet
	Neuvonnan asiakasohjauksen kehittäminen siten, että asiakas ohjautuu heti oikealle henkilölle. Neuvonnassa työntekijöiden tehtävänkuvaukset selvillä.	Hallintojohtaja	Toteutunut: Kyllä / Ei Palautteet
	Kannustaminen vikailmoitusten tekemiseen sähköisesti	Tekninen johtaja	Toteutunut: Kyllä / Ei
	Tiedottamisen parantaminen (resursointi). Tiedotuksessa huomioidaan kohderyhmät ja tiedotus on etupainotteista.	Kunnanjohtaja ja toimialajohtajat	Toteutunut: Kyllä / Ei Palautteet
	Viestinnän tehostamisen ja monipuolistamisen tueksi perustetaan viestintätiimi	Kunnanjohtaja	Toteutunut: Kyllä / Ei
	Vuokrattavista yhteiskäyttötiloista ja vuokra-asunnoista kuvia ja lisätietoja kotisivuille	Hallintojohtaja	Toteutunut: Kyllä / Ei
	Uusille kuntaan muuttaville asukkaille kirjeet kunnasta	Hallintojohtaja	Toteutunut: Kyllä / Ei
	Muun kuin internet-tiedottamisen kehittäminen. Hartolan	Kunnanjohtaja	Toteutunut: Kyllä / Ei Palautteet

	kunnan tiedotuslehti kahdesti vuodessa ja palveluopas vuosittain joka talouteen, Lähilehden täyspeittojakelun mukana.		
--	---	--	--

5. VALVONTA JA SEURANTA

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista kunnan palveluissa ja toiminnassa seuraa ja vastaa kunkin toimialueen johtaja. Mahdollisesta yhdenvertaisuus- tai tasa-arvolain vastaisesta menettelystä raportoidaan toimialueen johtajalle, joka käsittelee asiaa asianomaisten kanssa.

Toimielinten ja viranhaltijoiden päätöksissä on muutoksenhakumahdollisuus, mikäli päätös on lopullinen eikä valmisteluvaiheessa.

Toimialueen johtajat pitävät seurantaa ja valvontaa varten ajantasaista taulukkoa mahdollisista ilmoituksista sekä muutoksenhauista niissä tilanteissa, missä muutoksenhaun perusteena on yhdenvertaisuus- tai tasa-arvolain vastainen menettely.

Ensisijainen vastuu yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon lakiperusteisen toiminnan toteutumisesta kunnan palveluissa ja toiminnassa kuuluu kunnanhallitukselle sekä lautakunnille ja niiden alaisille viranhaltijoille.

Hartolan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman seurannasta vastaa valtuusto tilinpäätöksen yhteydessä osana vuosittaista hyvinvointiraporttia.

Yhdenvertaisuuslain ja tasa-arvolain toteutumista Suomessa valvovat yhdenvertaisuusvaltuutettu ja tasa-arvovaltuutettu.

6. VOIMAANTULO JA VOIMASSAOLO

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma tulee voimaan, kun valtuusto on sen hyväksynyt kokouksessaan __. __.2021. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma päivitetään valtuustokausittain.